

Souhrnná teritoriální informace:

Rwanda

Zastupitelský úřad 5. 6. 2023 11:29

Růst HDP v Rwandě byl v roce 2022 5,9% (zdroj EIU). Rwanda je jednou z nejrychleji rostoucích afrických ekonomik a přestože je stále klasifikována jako chudá země, nabízí jedno z nejpříznivějších obchodních prostředí na kontinentu.

Rwanda má velmi pozitivní vztahy s ČR, co se týče obchodní výměny i politických vztahů. Země je členem EAC a AfCFTA a aktivně se zapojuje do mírových misí OSN.

Rwanda investuje do industrializaci země a posílení zemědělské soběstačnosti. Země chce být zpracovatelem komodit a exportovat výrobky s přidanou hodnotou. Zájem je nejen po hotových výrobcích, ale po přenosu know how. Rwanda je zemí pro "vyzkoušení si" inovativních přístupů v africkém prostředí v malém, před tím, než budou tato řešení ve velkém aplikována jinde.

Dlouhodobě dobré jméno ČR napomáhá exportu. Hlavními vývozními položkami z ČR jsou zemědělské technologie, lékařské technologie, obranné a bezpečnostní prostředky. Český vývoz do Rwandy je stabilní s výrazně pozitivní obchodní bilancí.

Základní údaje	
Hlavní město	Kigali
Počet obyvatel	13,6 milionů
Jazyk	angličtina, kinyarwandština, francouzština, swahilština
Náboženství	křesťanství 85%, islám 5%
Státní zřízení	parlamentní demokracie
Hlava státu	Paul Kagame
Hlava vlády	Édouard Ngirente
Název měny	rwandský frank
Cestování	
Časový posun	+0h CET (letní čas), +1h CET (zimní čas)
Kontakty ZÚ	
Velvyslanec	Nicol Adamcová
Ekonomický úsek	Marta Anna Ledgard
Konzulární úsek	Štěpán Konopásek
CzechTrade	Ne
Czechinvest	Ne
Ekonomika	
2022	
Nominální HDP (mld. USD)	12,87
Hospodářský růst (%)	7,40
Inflace (%)	17,69
Nezaměstnanost (%)	N/A

Kapitoly a podkapitoly:

1 Základní informace o teritoriu

- 1.1 Systém vládnutí a politické tendence v zemi
- 1.2 Zahraniční politika země
- 1.3 Obyvatelstvo

2 Ekonomika

- 2.1 Základní údaje
- 2.2 Veřejné finance a státní rozpočet
- 2.3 Bankovní systém
- 2.4 Daňový systém

3 Obchod a investice

- 3.1 Obchodní vztahy
- 3.2 Přímé zahraniční investice
- 3.3 FTA a smlouvy
- 3.4 Rozvojová spolupráce
- 3.5 Perspektivní obory (MOP)

4 Kultura obchodního jednání

- 4.1 Úvod
- 4.2 Oslovení
- 4.3 Obchodní schůzka
- 4.4 Komunikace
- 4.5 Doporučení
- 4.6 Státní svátky

5 Základní podmínky pro uplatnění českého zboží na trhu

- 5.1 Vstup na trh
- 5.2 Formy a podmínky působení na trhu
- 5.3 Marketing a komunikace
- 5.4 Problematika ochrany duševního vlastnictví
- 5.5 Trh veřejných zakázek
- 5.6 Platební podmínky, platební morálka a řešení obchodních sporů
- 5.7 Víza, poplatky, specifické podmínky cestování do teritoria
- 5.8 Zaměstnávání občanů z ČR
- 5.9 Veletrhy a akce

6 Kontakty

- 6.1 Kontakty na zastupitelské úřady ČR v teritoriu
- 6.2 Praktická telefonní čísla (záchranka, policie, požárníci, infolinky, apod.)
- 6.3 Důležité internetové odkazy a kontakty

1 Základní informace o teritoriu

Podkapitoly:

[1.1 Systém vládnutí a politické tendence v zemi](#)

[1.2 Zahraniční politika země](#)

[1.3 Obyvatelstvo](#)

1.1 Systém vládnutí a politické tendence v zemi

Rwandská republika je unitární stát, správní členění zahrnuje 4 provincie (a hlavní město Kigali), nižšími správními jednotkami jsou okresy (celkem 30). Podle ústavy z roku 2003 byl prezident, který je zároveň hlavou státu, přímo zvolen na sedmileté funkční období, které lze jednou obnovit. V roce 2015 byla přijata ústavní reforma, která umožnila prezidentu P. Kagame/mu v roce 2017 kandidovat na třetí po sobě jdoucí sedmileté funkční období; změna ústavy byla schválena v referendu. Prezident Kagame zvítězil v prezidentských volbách v r. 2017 se ziskem 98,79 % hlasů.

Rwanda má od r. 2003 dvoukomorový parlament. Poslanecká sněmovna (Chamber of Deputies) se skládá z 80 poslanců. Z nich 53 je voleno v přímých všeobecných tajných volbách systémem poměrného zastoupení, tj. z kandidátních listin navržených politickými stranami, případně se může jednat o nezávislé kandidáty; 24 poslankyň je voleno zvláštními volebními výbory podle správního členění země; 2 poslanci jsou voleni Národní radou mládeže (National Youth Council) a 1 poslanec je volen Národní radou zdravotně postižených (National Council of Persons with Disabilities). Funkční období Poslanecké sněmovny je pětileté.

Senát se skládá z 26 senátorů. Z nich je 12 senátorů voleno zvláštními volebními výbory podle správního členění země; 8 senátorů je jmenováno prezidentem republiky tak, aby bylo zajištěno zastoupení historicky marginalizovaných skupin obyvatelstva; 4 senátoři jsou jmenováni Národním fórem politických organizací (National Forum of Political Organizations); 1 senátor je volen učiteli a výzkumnými pracovníky veřejných vysokých škol a vysokoškolských institucí; a konečně 1 senátor je volen učiteli a výzkumnými pracovníky soukromých univerzit a vysokých škol. Funkční období Senátu bylo od r. 2019 zkráceno z 8 na 5 let.

Výkonnou moc tvoří prezident republiky spolu s předsedou vlády a ministry. Rwanda používá poloprezidentský systém, předsedu vlády a ministry jmenuje prezident. Prezident má široké pravomoci, které zahrnují kromě běžného politického rozhodování i schvalování prezidentských dekretů, sjednávání a ratifikaci mezinárodních smluv, velení ozbrojeným silám a vyhlášení války nebo krizového stavu. Politický systém je formálně založený na pluralitní demokracii. Opoziční strany jsou povoleny, dlouhodobě je však dominantní politickou stranou Rwandská vlastenecká fronta (Rwanda Patriotic Front, RPF), kterou vede prezident Paul Kagame. Ve volbách v r. 2018 získala koalice vedená RPF 74 % hlasů (celkem 40 mandátů v Poslanecké sněmovně z 53 přímo volených); druhé nejsilnější zastoupení získala Sociálně demokratická strana (8,8 % hlasů, 5 mandátů). Prezident jmenoval po svém znovuzvolení v r. 2017 předsedou vlády nezávislého ekonoma Édouarda Ngirente/ho. Rwandská vláda má 19 ministrů.

1.2 Zahraniční politika země

Hlavním tématem rwandské zahraniční politiky je dlouhodobě zajištění vlastní bezpečnosti a bezpečnosti regionu, v posledních letech pak v rostoucí míře regionální a celoafrická ekonomická a bezpečnostní spolupráce. Rwanda, jakožto malý vnitrozemský stát, je životně závislá na svých sousedech. Hlavní obchodní trasy k Indickému oceánu vedou buď přes Tanzanii nebo přes Ugandu do Keni. Kromě Tanzanie hrají u vztahů se všemi sousedy negativní vliv dozvuky etnického konfliktu v roce 1994 – v těchto zemích působí politická i vojenská uskupení, která se ani po letech nesmířila s porážkou a snaží se rwandské vládě alespoň maximálně ztížit život, když už jsou jejich šance na prosazení změny režimu mizivé.

Vztahy s Ugandou jsou v posledních letech poznamenány vážnou krizí, kterou se i přes mezinárodní mediaci zatím nepodařilo urovnat. Oba státy se stále vzájemně obviňují z nepřátelských akcí a špionáže, Rwanda poukazuje na údajnou podporu ugandské vlády disidentským uskupením, která mají za cíl svrhnout Kagameho režim, a nezákonné zadržování rwandských občanů; Kampala pro změnu viní Rwandu z infiltrace svých bezpečnostních složek. V lednu 2021, těsně po proběhlých volbách v Ugandě, obvinil prezident Y. Museveni nepřímo Rwandu ze zasahování do vnitřních záležitostí UG a pokusů o ovlivnění volebního procesu. Vztahy s Konžskou demokratickou republikou se po nástupu prezidenta F. Tshisekediho v lednu 2019 výrazně zlepšily a přestože dlouhodobé problémy s vojenskými uskupeními na východě DRC nebyly stále vyřešeny, nedochází v poslední době k vzájemnému veřejnému obviňování. Rwanda je velkým zastáncem přijetí DRC za člena Východoafrického společenství (EAC). Vztahy s Burundi se nijak zásadně nezlepšily ani po náhlé smrti prezidenta P. Nkurunzizy v červnu 2020 a nástupu E. Ndayishimye/ho. Obě země se nadále vzájemně obviňují z podpory ozbrojených opozičních skupin na území souseda a oba prezidenti si na dálku vyměňují podmínky pro případné usmíření. Určitým pokrokem bylo zahájení návratu burundských uprchlíků z Rwandy a také osobní schůzka ministrů zahraničí obou zemí v říjnu 2020. Tanzanie je jedinou sousední zemí, s kterou nemá Rwanda politické nebo bezpečnostní problémy. Spolupráce se soustřeďuje především do ekonomické a obchodní oblasti. Dovoz zboží do Rwandy je z 80% realizován přes přístav v Dar es Salaam. Po vypuknutí krize mezi RW a UG se Rwanda začala více zajímat o možnost přesměrování většiny obchodu přes Tanzanii a zejména o projekt železnice se standardním rozchodem z přístavu Dar es Salaam až ke břehům Viktoriina jezera s prodloužením do Kigali a případně i dál do DRC.

Ze světových velmocí jsou pro Rwandu nepochybně nejdůležitější USA, které podporují Kagameho od jeho politických začátků a po nástupu RPF k moci byly jedním z hlavních sponzorů obrozeného státu. I vůči Číně se Kagame snaží zachovat pragmatickou linii a neskouznout k přílišné závislosti nebo naopak plošnému odmítání všeho čínského. Vztahy s Francií byly na dlouhou dobu poznamenány událostmi v roce 1994. Výraznějšího zlepšení se dočkaly až po nástupu prezidenta E. Macrona. Při Kagameho návštěvě v Paříži v květnu 2018 přislíbil Macron zahájit iniciativu k objasnění role Francie během genocidy a tento proces vyvrcholil Macronovou návštěvou ve Rwandě v květnu 2021, při níž symbolicky požádal o odpuštění. Mezi hlavní multilaterální priority RW patří spolupráce v rámci Africké unie a Východoafrického společenství. RW je jedním z největších promotérů dohody o Africké kontinentální zóně volného obchodu (AfCFTA), která oficiálně vstoupila v platnost k 1. lednu 2021.

1.3 Obyvatelstvo

Počet obyvatel: 13,3 miliony

Hustota na km²: 483 obyv.

Podíl ekonomicky činného obyvatelstva: 87 %

Průměrný roční přírůstek obyvatelstva: 2,63 %

Demografické složení: 48 % muži 52 % ženy

Národnostní složení Hutu 84 % Tutsi 15 % Twa 1 %

Náboženské složení 49,5 % katolíci 39,4 protestanti 5% muslimové

2 Ekonomika

Podkapitoly:

[2.1 Základní údaje](#)

[2.2 Veřejné finance a státní rozpočet](#)

[2.3 Bankovní systém](#)

[2.4 Daňový systém](#)

2.1 Základní údaje

Růst HDP v Rwandě byl v roce 2022 5,9% (zdroj EIU). Rwanda je jednou z nejrychleji rostoucích afrických ekonomik a přestože je stále klasifikovaná jako chudá země, nabízí jedno z nejpříznivějších obchodních prostředí na kontinentu. Inflace v roce 2022 vzrostla až na 16,5 % a měla negativní dopad na běžnou spotřebu. Také ve vnitrozemské Rwandě, kam se většina zboží dováží ze zahraničí, vzrostly z důvodu zvyšování cen paliv ceny základních produktů, včetně potravin. Země byla doposud velmi závislá na ruských dovozech obilovin a hnojiv (např. 64% všech obilovin v Rwandě pochází z Ruska). Důsledky ruské invaze na Ukrajinu se Rwandy silně dotkly. Země v roce 2022 proto použila 50 milionů USD na podporu zemědělcům a současně aktivně hledala alternativní trhy pro nákup obilovin a dalších produktů. Rwanda je uváděna jako jedna ze zemí velmi ohrožených klimatickými výkyvy. Extrémní počasí je zde stále častější. Postižená je hlavně východní část země.

Veřejné finance Rwandy jsou a zůstanou v deficitu i v příštích dvou letech. Růst rwandské ekonomiky je poháněn především sektorem služeb, a to v důsledku oživení obchodu a dopravní činnosti, telekomunikací a finančních služeb. Turistika se však zotavuje jen pomalu. Předpokládá se, že zemědělství (druhý největší ekonomický sektor ve Rwandě) mírně poroste, což bude způsobeno expanzí subsektorů zaměřených na export, zejména kávy a čaje. V roce 2020 byla legalizována výroba a vývoz konopí a očekává se, že v příštích obdobích bude patřit k novým exportním artiklům. Po pandemii COVID19 byly znovu nastartovány velké investiční projekty, jako například výstavba mezinárodního letiště Bugesera (investor Qatar) či stadionů Amahoro a Nyagatare.

Tabulka z MOP + navíc platební bilance, zadluženost/HDP.

Ukazatel	2020	2021	2022	2023	2024
Růst HDP (%)	-3,36	10,89	7,40	6,60	7,10
HDP/obyv. (USD/PPP)	2 180,88	2 460,00	2 760,00	2 980,00	3 180,00
Inflace (%)	9,85	-0,39	17,69	12,60	5,40
Nezaměstnanost (%)	1,50	N/A	N/A	N/A	N/A
Export zboží (mld. USD)	1,64	1,56	1,86	1,84	1,92
Import zboží (mld. USD)	3,53	3,85	5,12	5,17	5,37
Saldo obchodní bilance (mld. USD)	-1,65	-1,66	-2,22	-2,29	-2,37
Průmyslová produkce (% změna)	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A
Populace (mil.)	13,15	13,46	13,78	14,09	14,41
Konkurenceschopnost	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A
Exportní riziko OECD	6/7	6/7	6/7	6/7	N/A

Zdroj: EIU, OECD, IMD

2.2 Veřejné finance a státní rozpočet

Vláda bude pokračovat ve fiskální konsolidaci, jak doporučuje MMF, ve snaze zajistit udržitelnost veřejného dluhu, ale tempo snižování deficitu bude i nadále omezeno zejména ve fiskálním roce 2023/24 (červenec-červen). Fiskální poměr deficitu k HDP se snížil z odhadovaných 7,7 % v roce 2021/22 na 6,8 % v roce 2022/23 a na 6,1 % v roce 2022/23, neboť růst příjmů předčí růst výdajů. Stále vysoké schodky budou udržovat veřejný poměr dluhu k HDP také na konci roku 2024 na úrovni 70,5 % a budou financovány převážně z mezinárodních zdrojů, z mezinárodních zvýhodněných půjček.

Prioritami politiky vlády bude i nadále ekonomický růst a stabilizace inflace. Očekává se, že vláda bude provádět politické reformy doporučené MMF, aby zajistila další financování a zároveň posílit důvěru investorů. Vláda bude pokračovat v podpoře růstu soukromého sektoru, například poskytováním finanční podpory podnikům (dotace, úvěry, provozní kapitál) i v roce 2023 v rámci druhé fáze Fondu hospodářské obnovy (ERF).

Rwandská národní strategie transformace (NST, 2017-24), jejímž cílem je podnítit široce založený sociálně-ekonomický rozvoj, bude ovlivňovat ekonomický růst a tempo industrializace bude důležitým zdrojem tvorby pracovních míst (i když ne takovým tempem, jaké vláda předpokládá).

Veřejné finance	2022
Saldo státního rozpočtu (% HDP)	-7,70
Veřejný dluh (% HDP)	71,70
Bilance běžného účtu (mld. USD)	-1,56
Daně	2023
PO	N/A
FO	N/A
DPH	N/A

2.3 Bankovní systém

Finanční sektor Rwandy tvoří 16 komerčních bank, plus banky nabízející mikrofinancování, venkovské úložny a creditní spolky. Většina komerčních bank v zemi se zaměřuje na bohatou a střední třídu. Téměř všechny finanční instituce působící ve Rwandě mají licenci k přijímání vkladů a podléhají dohledu BNR (Rwandská centrální banka). Formální přístup k úsporám je častější než přístup k úvěru. Vkladových účtů je pětikrát více než dlužníků a další studie naznačují, že k úvěru z banky má přístup jen malá část populace. Většině komerčních bank se nepodařilo proniknout do venkovských oblastí a pobočky komerčních a mikrofinančních bank se většinou nacházejí v Kigali a okolí. Banky, které chtějí mít přítomnost ve Rwandě, musí požádat o licenci BNR a předložit obchodní model prokazující na mezeru na trhu a mít minimálního základního kapitálu ve výši 8 milionů USD.

Tři největší komerční banky v sestupném pořadí podle podílu na trhu jsou Bank of Kigali, Banque Populaire du Rwanda (BPR) a I&M Bank. Mezi další zahraniční banky přítomné ve Rwandě patří Ecobank, GT Bank, Equity Bank, Keňa, Commercial Bank, NCBA (dříve Commercial Bank of Africa (CBA)), Access Bank, Bank of Africa, Cogebanque, Urwego a Development Bank of Rwanda. Long-Term IDR a Support Rating Floor (SRF) mají stejný rating jako se svrchovaný rating Rwandy tj. B +

2.4 Daňový systém

Rwanda získává většinu svých daňových příjmů z daní z příjmu a z daně z přidané hodnoty. Výběr daní však není schopen pokrýt fiskální výdaje a rwandský veřejný rozpočet je závislý z 20 % na zahraniční rozvojové spolupráci.

Daň z příjmu FO rezidentů, 10 – 30 %

1. Základ - Rezident je daněn z celosvětového příjmu, zatímco nerezident je daněn pouze z příjmu, který pochází z Rwandy
2. Zdanitelný příjem - příjem ze zaměstnání, včetně většiny zaměstnaneckých výhod, je zdanitelný. Zisky z prodeje obchodního majetku jsou zdanitelné jako běžný příjem u fyzických osob sazbou daně z příjmu.
3. Osvozený příjem - Příjem ze zaměstnání je ve Rwandě osvobozen od daně, pokud jde o cizince, který není občanem Rwandy a jedná se o příjem od zahraniční vlády nebo nevládní organizace na základě mezivládní dohody.

Daň z příjmu PO – 30 %

Zdanitelný příjem - daň z příjmu právnických osob, daní se celkové příjmy společnosti po odečtení běžných provozních nákladů.

Daň z přidané hodnoty – 18 %

1. Zdanitelná plnění - DPH je účtována při dodání zboží a poskytování služeb.
2. Sazby - Standardní sazba DPH je 18%, s nižším či nulovým zdaněním v určitých případech zboží.
3. Registrace - Registrační práh pro účely DPH je ročního obrátu vyšší než 20 milionů RWF, nebo 5 milionů RWF v předchozím čtvrtletí. Dobrovolná registrace je možná u daňových poplatníků s obrátem pod prahovou hodnotou. Vrácení DPH - Vrácení DPH na vstupu lze uplatnit pouze v měsíci, kdy byla faktura vystavena nikoli v jiném období.

Očekávaný vývoj

Veřejné finance Rwandy jsou a zůstanou v deficitu i v příštích dvou letech. Nelze očekávat snížení daňových sazeb. Daňové úřady budou naopak pod tlakem vlády zvýšit úspěšnost ve vybírání daní, která je i ve Rwandě vzhledem k silně rozšířené šedé ekonomice nízká a nepokrývá značnou část ekonomických aktivit.

3 Obchod a investice

Podkapitoly:

[3.1 Obchodní vztahy](#)

[3.2 Přímé zahraniční investice](#)

[3.3 FTA a smlouvy](#)

[3.4 Rozvojová spolupráce](#)

[3.5 Perspektivní obory \(MOP\)](#)

3.1 Obchodní vztahy

Obchodní vztahy s ČR

Rwanda v roce 2022 dokončila expertní jednání k Dohodě o zamezení dvojího zdanění. Dohoda byla oběma stranami podepsaná v květnu 2023. Hlavní položkou českého vývozu do Rwandy jsou stroje a dopravní prostředky, tržní výrobky tříděné hlavně podle materiálu, průmyslové a spotřební zboží, chemikálie a příbuzné výrobky, suroviny nepoživatelné s výjimkou paliv.

	2018	2019	2020	2021	2022
Import z ČR (mld. CZK)	0,10	0,00	0,10	0,16	0,14
Export do ČR (mld. CZK)	0,00	0,10	0,00	0,03	0,02
Saldo s ČR (mld. CZK)	0,00	0,01	-0,10	-0,13	-0,12

Zdroj: ČSÚ

TOP 5 položek importu z ČR

SITC 3	Název zboží	Hodnota (mil. CZK)	Podíl z celku (%)
778	Přístroje elektrické j. n. (baterie, žárovky ap.)	25,60	18,00
695	Nářadí a nástroje ruční i strojní	16,24	11,00
696	Výrobky nožářské	15,92	11,00
752	Zařízení k automat. zpracování dat, jednotky periferní	14,81	10,00
848	Doplňky oděvní z mater. ne textilního, pokrývky hlavy	13,72	10,00

Zdroj: ČSÚ

TOP 5 položek exportu do ČR

SITC 3	Název zboží	Hodnota (mil. CZK)	Podíl z celku (%)
842	Oděvy a prádlo dámské, dívčí (ne pletené, háčkované)	10,50	46,87
841	Oděvy a prádlo pánské, chlapecké (ne pletené, háčk.)	5,07	22,66
687	Cín	2,44	10,92
071	Káva a náhražky kávové	2,33	10,40
844	Oděvy a prádlo dámské, dívčí pletené, háčkované	0,44	1,94

Zdroj: ČSÚ

Obchodní vztahy s EU

(jen pro země mimo EU) Obecný komentář k obchodování se zeměmi EU, komentář k číslům v tabulce, důvody kladného či záporného salda.

	2018	2019	2020	2021	2022
Import z EU (mil. EUR)	196,40	201,80	225,90	361,90	294,70
Export do EU (mil. EUR)	51,80	43,50	49,00	59,80	95,00
Saldo s EU (mil. EUR)	138,60	149,20	170,50	292,40	-199,70

Zdroj: Evropská komise

Obchodní vztahy se zeměmi mimo EU

EU poskytuje Rwandě preferenční přístup na trh. Objem obchodu s EU postupně narůstá, hlavním vývozním artiklem je vysoce kvalitní káva a čaj. Rwanda je jako jedna z mála východoafrických států připravena k uzavření Dohody o hospodářském partnerství (EPA). Jednání se však táhnou a neočekává se, že by dohoda byla v roce 2023 podepsána.

	2018	2019	2020	2021	2022
Import ze zemí mimo EU (mil. EUR)	394,80	464,80	707,70	662,70	N/A
Export do zemí mimo EU (mil. EUR)	2 454,30	2 616,00	2 945,60	3 319,60	N/A
Saldo se zeměmi mimo EU (mil. EUR)	2 059,50	2 151,30	2 237,90	2 656,90	N/A

Zdroj: EIU, Eurostat

3.2 Přímé zahraniční investice

V současném období 2023-24 bude strategie země zaměřena na rozvoj infrastruktury a fiskální konsolidaci. Spolupráce země s MMF posílí důvěru dárců a pomůže vládě obnovit fiskální udržitelnost a omezit řízení dluhu. Úsilí o přilákání zahraničních investic přinese ovoce v oblasti výroby a infrastruktury.

V Kigali v minulém roce vyrostlo další velké obchodní centrum ve čtvrti Kicunkiro, což jen potvrzuje důvěru investorů v možnosti rwandského trhu. Rwandský předseda vlády Édouard Ngirente a předseda vlády z Mauriciu pan Pravind Kumar K. Jugnauth v červnu 2022 prohlásili za dokončenou stavbu 5,5MW hydroelektrárny v Nyamagabe Distriktu. Projekt s názvem 'Mushishito-Rukarara V' stál více než 32 milionů USD, postavila ho mauricijská firma Omnihydro a byl financován Mauricijskou komerční bankou. Elektrárna by měla dodávat elektřinu do více než 175 000 domácností. Další vodní elektrárnou, jejíž stavba byla zahájena v 2022 je Čínou stavěná 43,5 MW hydroelektrárna Nyabarongo II v Rulindo distriktu. Elektrárnu staví firma Sinohydro, bude mít 3 jednotky, každá o 14,5 MW a měla by být dostavěná koncem roku 2025. Projekt je financován úvěrem s Export-Import Bankou v hodnotě 214 milionů USD.

3.3 FTA a smlouvy

Smlouvy s EU

Jednání o Dohodě o hospodářském partnerství (EPA) s Východoafrickým společenstvím (EAC: Burundi, Keňa, Rwanda, Tanzanie a Uganda) byla dokončena v říjnu 2014. Dohoda však stále není uzavřena.

Smlouvy s ČR

Smluvní základna Dohoda o vědeckotechnické spolupráci (Kigali, 29. 11. 1972) Dohoda mezi vládou České republiky a vládou Rwandské republiky o obranné spolupráci (Kigali 4.8.2014) Přestože nemá ČR uzavřeno s Rwandou ani dohodu o dvojím zdanění ani dohodu o ochraně investic, nebrání tato skutečnost rozvoji obchodních vztahů o čemž svědčí rostoucí vývoz ČR do Rwandy i kladné saldo obchodní bilance. ČR má navíc ve Rwandě velice dobrou pozici díky aktivnímu vystoupení ČR, které ČR zastávala jako člen Rady bezpečnosti OSN v roce 1994, vůči genocidě, která v tom roce tragicky probíhala ve Rwandě.

Od dubna 2023 má ČR s Rwandou podepsanou Dohodu o zamezení dvojího zdanění (DTAA).

3.4 Rozvojová spolupráce

Česká republika poskytuje příležitostně financování v rámci programu malých lokálních projektů. Malé lokální projekty (dále jen „MLP“) jsou nástrojem dvoustranné rozvojové spolupráce ČR v gesci MZV ČR. Cílem MLP je podpořit rozvojové aktivity menšího rozsahu lokálních subjektů daných zemí. Aktivitami menšího rozsahu se rozumí např. dodávky vybavení či materiálu nebo technologie (i českého původu), školení, podpora rozvojových aktivit místních institucí a organizací, spoluúčast na dílčí části většího, např. mezinárodního projektu. MLP jsou prováděny místními realizátory přímo v rozvojové zemi. Námět na projekt zahraniční rozvojové spolupráce musí být vypracován do aktuální verze identifikačního formuláře, který žadatelé obdrží po kontaktování příslušného Velvyslanectví ČR. Řádně vyplněný formulář je nutné návazně expedovat zpět na velvyslanectví. Všechny náměty jsou posuzovány ve spolupráci s MZV ČR.

Více informací o možnostech zapojení do malých lokálních projektů lze získat na:
https://www.mzv.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/rozvojova_spoluprace/dvoustranna_zrs_cr/sektory_projekty/male_lokalni_projekty

3.5 Perspektivní obory (MOP)

Hlavní perspektivní obory stručně vypsané z MOPu + stručný komentář a pod tím odkaz na celý MOP dané země.

Kde existuje, tak ještě sektorová analýza. (Dělaná na některé cesty ministra/náměstka ve spolupráci se Západočeskou univerzitou)

► Zdravotnictví a farmacie

Zlepšení situace ve zdravotnictví je hlavní prioritou vlády. Podíl veřejných výdajů do zdravotnictví je na úrovni 15 %. Ve Rwandě má 75 % populace zdravotní pojištění a v rámci plánů se mají roční výdaje na jednoho pojištěnce zvýšit z 36 USD v roce 2018 na 60 USD v roce 2024. V rámci vládní rozvojové strategie se tak počítá s dalším zlepšováním kvality zdravotní péče a investic do zařízení nemocnic. Vláda má zájem o vzdělávání doktorů a zdravotnického personálu v Rwandě českými odborníky (capacity building) či předání know-how v biomedicínském inženýrství.

► Zemědělství a potravinářství

Zemědělství zaměstnává téměř 90 % pracovní síly, avšak na HDP se podílí jen o něco více než jednou třetinou (zemědělské vývozy jsou však jedním z důležitých zdrojů deviz). Strategií vlády je tedy zvýšení produktivity zemědělství pomocí investičních programů, směřujících jak k dosažení vyšší intenzifikace pěstování základních vývozních komodit (káva, čaj) pomocí aplikace hnojiv a využití strojového zařízení, tak k vyššímu podílu zpracování zemědělské produkce. To představuje příležitost pro dodavatele technologií pro potravinářský průmysl (např. 90 % balicího materiálu se do Rwandy dováží). Příležitost pro české exportéry je také v mléčné výrobě a zařízení na zpracování mléka, sladkovodním rybníkářství, chovu dobytka a drůbeže, inseminaci dobytka a výrobě piva.

► Obranný a bezpečnostní sektor

Potenciál pro dodávky obranného průmyslu vyplývá z bezpečnostní situace v regionu. Vláda věnuje pozornost i finanční prostředky na vybavení armády a policie. Policie má zájem o moderní technologie, např. drony, kybernetické zabezpečení či zařízení na ochranu hranic. Zájem je o spolupráci v oblasti kynologie a chovu a výcviku služebních psů.

► Těžební a ropné technologie

Těžební sektor je významným zdrojem příjmů z vývozu (na druhém místě po cestovním ruchu a před zemědělstvím), jedná se o hlavní průmyslový obor. Existují proto předpoklady, že příležitosti v těžebním průmyslu budou dále narůstat, zvláště vzhledem ke strategické poloze Rwandy sousedící s Kongem, které jedná o připojení k Východo-africkému společenství (EAC). Surovinové bohatství se v současnosti těžší pomocí velmi zastaralých technologií. Vládní plány na příští pětileté období mají za cíl změnu tohoto nevyhovujícího stavu zapojením širší míry mechanizace a možnost vývozu surovin s přidanou hodnotou již po základním zpracování.

► ICT, elektronika, kyberbezpečnost

Rwanda se profiluje jako ICT a výzkumný hub regionu. Jako jediná země z východní Afriky získala licenci na výrobu vakcín (mimo jiné také vakcíny Moderna na covid-19) v rámci projektu KENUP, investuje do vybudování centra nukleární medicíny, je centrem pro 4. průmyslovou revoluci World Economic Fora (W4IR), buduje vesmírnou agenturu, Národní poštovní agentura se přeorientovává na požadavky e-commerce a s ním spojené logistiky. Vláda buduje Kigali Innovation City, v kterém již sídlí významné univerzity a výzkumná centra. African Institute for Mathematical Sciences (AIMS) je africkým centrem excelence. Všechny tyto instituce mají zájem o vědeckou spolupráci s českými centry a potřebují trénink a výměnu know-how.

4 Kultura obchodního jednání

Podkapitoly:

[4.1 Úvod](#)

[4.2 Oslovení](#)

[4.3 Obchodní schůzka](#)

[4.4 Komunikace](#)

[4.5 Doporučení](#)

[4.6 Státní svátky](#)

4.1 Úvod

Rwanda je velmi "hierarchická". Důležité je začít jednání s co nejvyšším managementem, jakmile bude mít střední management instrukce, jednání budou produktivnější. Většina obchodních partnerů se přizpůsobuje západnímu stylu.

4.2 Oslovení

Jak oslovit obchodní partnery?

Při obchodních jednáních je dáována přednost neformálnímu přístupu. Výjimkou jsou státní instituce, kde je nutno dávat dostatečně najevo s kým a na jaké úrovni je jednáno. Ojediněle se může stát, že je jednáno s lidmi, kteří očekávají titulování. Jde o absolventy evropských, ale i amerických technických univerzit, kteří si v rozporu s anglickými zvyklostmi na vizitkách uvádějí titul "Eng.". V těchto případech se doporučuje při oslovení tento titul používat. V případě, že partnerem je např. poslanec, předchází jménu titul "Honourable". Je třeba si rovněž uvědomit, zda je Váš produkt či služba uplatnitelná na rwandském trhu. Trh je zde z 90 % čistě proimportní a většina věcí se dováží ze zahraničí. Je důležité mít na paměti, že trh je velmi citlivý na cenu. Hodně zboží se dováží z Číny. Konkurovat těmto výrobcům cenou není přirozeně možné. Ani bohatší střední třída neupřednostňuje bohužel kvalitu před cenou. Situaci ještě komplikuje zahraniční rozvojová spolupráce, v rámci které se zboží dodává formou darů. Před oslovením partnerů je proto vhodné se obrátit na ZÚ a ověřit perspektivu zboží na trhu. Je totiž možné, že začnete obchodní jednání, jejichž cílem na straně rwandského partnera bude jen udělat si výlet do Evropy.

4.3 Obchodní schůzka

Jak sjednat obchodní schůzku a jak probíhá (lokace a čas schůzky /kancelář, restaurace; oběd, večeře/, vizitky, dárky atd.)?

Na jednání s rwandskými partnery je nutno se připravit stejně svědomitě a přistupovat k nim stejně jako k jednání s partnery v západní Evropě. Prezentace proto musí být jasná, srozumitelná a přesvědčivá. Rwandané neradi čtou mezi řádky, proto je třeba hovořit konkrétně a přímo k věci. Je rovněž potřeba si být vědom toho, že to, „dohodnuté“ ustanovení je ze strany rwandských partnerů vnímáno jako „předběžné dohodnutí“. Na druhou stranu od evropských partnerů je očekáváno přesné plnění ujednání. Tato „asymetrie“ do velké míry znesnadňuje realizaci kontraktů ve Rwandě. Rovněž vnímání času ve Rwandě je značně originální. Zejména jednání na úřadech a ministerstvech se odehrávají chaoticky a není tak možné plánovat časový harmonogram. V případě služební cesty je nutné počítat s dostatečnou časovou rezervou, obrnit se trpělivostí a být flexibilní. Používání vizitek je běžné, Rwandané používají rádi kvalitní papír i velice barevný tisk. Evropan nesmí být zaskočen tím, že emailová adresa třeba i náměstka ministra je na serveru Yahoo nebo Googlu. Je to dáno nespolehlivostí IT sítě státní správy, ale i soukromých firem. Rwandané mají velmi rádi ceremonie a obřadnosti, na oficiálních jednáních je rwandská strana zastoupena početným sborem. Dárek je velice vhodný a může napomoci lepší komunikaci. Jednání (minimálně ta úvodní) jsou vedena v kancelářských prostorech.

Co českého obchodníka při jednání nejvíce překvapí?

Nepodléhejte prvním dojmům, zejména ne těm založeným na zažitých klíšé a mediálních obrazech „chudé Afriky“. Jedním z charakteristických prvků subsaharské oblasti je značná propast mezi společenskými vrstvami. Řada Rwandánů, kteří zastávají vyšší posty ve státní správě či ve vedení soukromých subjektů, pochází ze společensky úspěšně etablovaných, často vlivných a finančně dobře zajištěných rodin. Proto bývají absolventy či mají akademické tituly z jedné či více prestižních světových univerzit. Afričané si obecně cení dosažení vysokého společenského statusu, což ti úspěšní i často demonstrují nápadným důrazem na okázalost a materiální sebezprezentaci. Je dobré partnera oslovovat titulem např. pane doktore, pane řediteli. Jací jsou Rwandané obchodníci? Rwandští partneři bývají obvykle na jednání připraveni, především mají dobrou znalost o cenách konkurence. Představu o českých výrobcích však příliš jasnou nemají. Proto je žádoucí vyzdvihnout kvalitu vlastního zboží a od samého počátku eliminovat jakékoliv srovnávání s čínským ekvivalentem poukázáním na skutečnost, že čínské zboží se nedá v žádných parametrech s evropským zbožím srovnávat. Rwandané dobře vědí, že Čína do Afriky vyváží zboží podřadné kvality a proto není od věci na tuto skutečnost poukázat. Při vzájemných rozhovorech je třeba být vnímavý, otevřený, být připraven na neobvyklá řešení, nepovyšovat se ani neponižovat, pružně držet svůj standard.

Je vyjednávání s místními obchodníky jiné, ztěžují ho kulturní/náboženské/etnické odlišnosti?

Při jednání se Rwandany neexistují zásadní kulturní odlišnosti od evropských zvyklostí. Ženy jsou respektovány jako obchodní partneři, je zde řada ministryň a podnikatelek. Na druhé straně se velmi dbá na ceremonie. V afrických partnerech je hluboce zakořeněna úcta ke stáří a cit k hierarchii. Proto může být dobré, aby byl součástí obchodní delegace i služebně starší kolega. Jak nakládají rwandští obchodníci s časem v rámci obchodního jednání? Na schůzku je třeba dorazit přesně, ale nečekat automaticky totéž od africké strany. Je nutno být flexibilní, počítat s případnými prostoji a zdržením při plánování. V případě zdržení protistrany je nejlépe věc přejít a soustředit se na obsah jednání. V Africe panuje konsensuální způsob vyjednávání. To znamená, že protistrany mluví a mluví, až se vzájemně domluví či umluví. Proto je třeba mít v záloze časový prostor na více schůzek. Rwandský partner má obecně na vše dostatek času, od evropských partnerů je však vyžadována okamžitá reakce na všechny požadavky. I zde platí zvláštní „asymetrie“ vztahů.

Jak se obléci na pracovní jednání?

Důležitý je první dojem a zevnější úprava. Zámožní Rwandané chodí velmi dobře upraveni, pro ně je vnější zjev vizitkou a podle toho budou posuzovat i vás. Zde platí, že šaty dělají člověka. Na obchodní schůzku se oblečte formálně, nejlépe oblek (vzhledem ke klimatu nemusí být nezbytně tmavý), kravata je nutná pouze při jednáních na vyšší úrovni v rámci státní správy. Bylo by škoda zanechat špatný dojem i přes třeba výbornou obchodní nabídku. Oblečení a vizáž určitě nepodceňovat.

4.4 Komunikace

Je důležité vzít si s sebou tlumočníka?

Schopnost dohovorit se anglicky je výborná (angličtina je jedním z oficiálních jazyků). Je však potřeba si zvyknout na místní dialekt.

Jak je to s jazykovou vybaveností?

Střední třída ovládá angličtinu nebo francouzštinu.

Existují nějaká komunikační tabu?

Zachování tváře je pro Rwandany nesmírně důležité. Při jednáních je proto potřeba dávat pozor, aby se rwandský protějšek nedostal do trapné situace a dbát na určitou taktnost, citlivost a zdrženlivost. Obecně platí, že je vhodné se vyhnout etnickým a národnostním tématům.

Jak nejlépe komunikovat (osobně, e-mail, telefon atd.)?

Určitě osobní jednání. Obchod se zde neuzavírá po emailu či telefonu, pokud se partneři dlouhodobě neznají. Je nutné nejdříve vybudovat osobní důvěru. Na druhou stranu běžně se komunikuje přes WhatsApp i s vysoce postavenými úředníky či managery.

4.5 Doporučení

Co byste doporučili podnikatelům, kteří se do Rwandy chystají?

Základní zásady při jednání s rwandskými partnery, jejichž respektování napomůže prosazení obchodního záměru:

- Kontaktovat ZÚ Nairobi, které vám může poskytnout aktuální informace, poradit s obchodním případem, ověřit reálnost obchodní nabídky, poskytnout asistenci
- Navázat s partnerem osobní vztah (zjistit jeho záliby, pozvat jej do ČR, zde se mu řádně věnovat). Je ovšem potřeba zvážit, zda existuje na straně partnera skutečný zájem. Není neobvyklé, že spíše než o obchod má „potencionální partner“ zájem o návštěvu Evropy. Na druhou stranu věrohodného partnera návštěva ČR přesvědčí o vyspělosti ČR a tedy i výrobků z ČR pocházejících.
- Vždy se usmívat, být zdvořilí a příjemní.
- Nestěžovat si kvůli maličkostem.
- Kritiku udělat nepřímou a vyhnout se konfrontaci.
- Nedávat najevo rozčilení – hrozí ztráta respektu partnera.
- Nesnažit se očividně o získání výhody před partnerem – je třeba být kooperativní a spolupracovat. Jedna vyhraná bitva může někdy prohrát válku.
- Nespěchat. Pozvolné jednání od obecných věcí ke konkrétním pomůže partnerovi lépe se vyznat v návrzích. Jednání však nesmí být ani rozvláčná a musí mít předem stanovený cíl.
- Počítat s průtahy – zakalkulovat je do programu i do ceny.
- Dobře připravit projekt a být v argumentaci konkrétní.
- Vždy počítat s tím, že bude vyžadována sleva. S tím je nutno počítat v prvotním návrhu ceny. Sleva však nemůže být přemrštěná. Cenový faktor je na místním trhu rozhodující a je často fatální pro dodavatele kvalitního (a tedy dražšího) zboží.

4.6 Státní svátky

1. leden New Year's Day 1. únor National Heroes Day 4. dubna Genocide against the Tutsi Memorial Day 1. květen Labour Day 15. srpna Assumption Day 25. prosinec Christmas Day 26. prosinec Boxing Day Pohyblivé svátky: Good Friday , Easter Monday , Umuganura Day Eid al-Fitr (konec ramadanu), Eid al-Adha

5 Základní podmínky pro uplatnění českého zboží na trhu

Podkapitoly:

[5.1 Vstup na trh](#)

[5.2 Formy a podmínky působení na trhu](#)

[5.3 Marketing a komunikace](#)

[5.4 Problematika ochrany duševního vlastnictví](#)

[5.5 Trh veřejných zakázek](#)

[5.6 Platební podmínky, platební morálka a řešení obchodních sporů](#)

[5.7 Víza, poplatky, specifické podmínky cestování do teritoria](#)

[5.8 Zaměstnávání občanů z ČR](#)

[5.9 Veletrhy a akce](#)

5.1 Vstup na trh

Rwanda je členem WTO od roku 1996. Rwandský průměrný tarif MFN činí 12,8 procenta. Zemědělské produkty čelí větším překážkám (19,9 %) ve srovnání s nezemědělskými produkty (11,7 %). Rwanda přistoupila k Východoafrickému společenství (EAC) v roce 2007 a společný vnější tarif (CET) začala uplatňovat v roce 2009. Rwandský vývoz do EAC však zůstává díky dovozu mnohem menší, přestože v posledních letech výrazně vzrostl, protože vývoz je stále určen několika tradičním obchodním partnerům, a využití preferenčních příležitostí pro přístup na trh zůstává nízké.

Jako člen EAC se Rwanda rovněž účastnila jednání o komplexní regionální dohodě o hospodářském partnerství s EU. Rwanda patří také ke Společnému trhu pro východní a jižní Afriku (COMESA). Podle těchto dohod změnila Rwanda své právní předpisy týkající se volného pohybu zboží, služeb, kapitálu a omezených druhů pracovních sil.

Rwanda Bureau of Standards (RBS) je odpovědné za normy a řízení kvality a za zajištění jejich uplatňování. Technické předpisy jsou vyvíjeny několika ministerstvy. Podle WTO Trade Policy Review bylo 528 rwandských norem harmonizováno s normami EAC a 304 s normami COMESA. Instrukce odpovědné za inspekční systém, laboratoře kontroly kvality a systém certifikace jsou roztržštěné. Právní a regulační rámec pro sanitární a fytosanitární opatření je navíc nedostatečný. Z důvodu ochrany životního prostředí Rwanda zakazuje dovoz plastových tašek. To se může stát překážkou vývozu spolu s absencí balíren ve Rwandě, protože vývozci musí získat povolení od Rwandského úřadu pro správu životního prostředí k dovozu plastových tašek jako obalového materiálu.

Rwanda neuplatňuje devizovou kontrolu. Místní měna je volně směnitelná. Každá soukromá společnost musí mít ve Rwandě sídlo, na kterou lze adresovat veškerou komunikaci a oznámení a která představuje adresu pro doručování soudních oznámení. Společnosti jsou registrovány RDB (Rwanda Development Board), dokončení registrace trvá přibližně jeden den od doby, kdy byly předloženy požadované dokumenty.

Společnost se považuje za rezidenta ve Rwandě, pokud: · je založena podle rwandského práva; nebo · má místo efektivního řízení ve Rwandě. Pokud jde o pravidla převodních cen, transakce mezi spřízněnými společnostmi musí být uzavřeny za tržních podmínek.

5.2 Formy a podmínky působení na trhu

Dokumentem, který řeší podmínky působení zahraničních subjektů na trhu, je Zákon o podpoře investic (Rwanda Investment Promotion Act) z r. 1998. Podle tohoto zákona mohou ve Rwandě podnikat nebo investovat následující fyzické a právnické osoby:

- soukromé osoby, které nejsou rwandskými občany nebo občany členské země Společného trhu Comesa
- společnosti, registrované podle práva v jiných zemích než ve Rwandě, nebo v zemi Comesa
- společnosti registrované ve Rwandě podle místního práva, v nichž více než 50 % podílu mají v rukou osoby, které nejsou občany Rwandy nebo země Comesa
- sdružení, v němž kontrolní balík akcií drží v rukou osoba, která není občanem Rwandy nebo země Comesa

V případě zájmu české fyzické nebo právnické osoby o zřízení kanceláře, reprezentace nebo společného podniku ve Rwandě lze doporučit obrátit se na státní agenturu, Rwanda Development Board, která je schopna sdělit aktuální podmínky pro realizaci investičního záměru. RDB provozuje jednotné kontaktní místo pro investory. Investoři mohou požádat o založení společnosti a získají zde daňové identifikační číslo („DÍČ“).

Typy entit, které jsou dostupné pro zahraniční investice:

- akciová společnost
- společnost s ručením omezeným
- registrovaná pobočka zahraniční společnosti

Investoři nemusí registrovat své investice u RDB (Rwanda Development Board) a získat osvědčení o registraci investice, ale registrace je zapotřebí, aby bylo možné využívat prioritních pobídek

Pobídky zahrnují:

- snížené sazby daně z příjmu právnických osob platné po dobu pěti let
- osvobození od daně dostupné pro mezinárodní společnost, která má její ústředí nebo regionální kancelář ve Rwandě;
- sedmileté daňové prázdniny a snížená sazba daně z příjmu právnických osob na 15 %, které jsou k dispozici registrovaným investorům v prioritních sektorech;
- pětileté daňové prázdniny dostupné institucím mikrofinancování
- osvobození od daně pro registrovaného investora investujícího do produktů používaných v zónách zpracování vývozu (EPZ).

5.3 Marketing a komunikace

Požadavky na marketing jsou zpravidla domlouvány s příslušným místním zástupcem, který často žádá finanční podporu pro zavedení určitého výrobku na trh. Aspekt propagace jako takový, stejně jako jeho forma, která se neodlišuje od formy běžné ve vyspělých státech, jsou ze strany českých exportérů často podceňovány. Propagaci na místě nelze provádět bez anglických prospektů a technických popisů. U spotřebního zboží, ale i u některého zařízení je obvyklá propagace v médiích, zejména v tisku. Z oblasti digitální propagace je vhodné mít svou FB stránku. Řada rwandských firem využívá ke své propagaci výhradně FB a ani nemá vlastní webové stránky.

5.4 Problematika ochrany duševního vlastnictví

Rwanda je stejně jako celá řada rozvojových zemí aktivním členem WTO. Ochrana duševního vlastnictví je i tak však na legislativní úrovni minimální, ještě horší je její praktické uplatňování. Ohroženi jsou především dodavatelé anglosaského show-businessu, hrozbu ale limituje velmi omezená koupěschopnost obyvatelstva, pro které jsou už i čisté nosiče dat a přehrávací zařízení nedostupné. Další skupinou, ve které by se mohly omezeně objevit i české firmy, jsou výrobci softwaru. Kopírování se týká ovšem hlavně spotřebního a zábavného softwaru. Krádeže technologických softwarových aplikací jako i obcházení patentových práv, které by mohly české podniky ohrozit nejvíce, narážejí na nízkou technickou kulturu v zemi.

Následující mezinárodní dohody mají právní platnost: African Regional Intellectual Property Organization · Madrid Protocol · Paris Convention for the Protection of Industrial Property · Trade-Related Aspects of Intellectual Property Rights

5.5 Trh veřejných zakázek

Veřejné zakázky se zásadně zadávají formou tendrů. Jako první krok zejména v případě tendrů na stavební práce nebo konzultační činnosti bývá předkvalifikace a registrace zájemců, kteří, pokud jsou vyhodnoceni pro daný účel jako vhodní, jsou poté oslovováni již přímo formou zaslání tendrových podmínek. Tendry jsou zveřejňovány v denním tisku. Termíny pro podávání nabídek bývají však velmi krátké, takže reálnou naději na úspěch mají většinou pouze ty firmy, které jsou v místě přímo fyzicky přítomny, nebo které zde mají své zástupce.

V případě tendrů, které jsou financovány některými bankami nebo agenturami, kde ČR není členem (např. African Development Bank), je nutno, aby český dodavatel využil pro svou nabídku firmu sídlící v zemi, která je členskou zemí dané banky či agentury. Kontakt na Národní tendrový výbor Rwandy je následující: National Tender Board Avenue de la Paix B. P. 4276, Kigali Web: www.ntb.gov.rw

5.6 Platební podmínky, platební morálka a řešení obchodních sporů

Právní systém Rwandy je založen na francouzsko-belgickém občanském právu a zvykovém právu ovšem dochází k postupnému zavádění systému obecného práva (Anglo Saxon law). Současný rwandský právní systém je tak hybrid obsahující prvky občanského práva i práva obecného.

V případě sporu mezi zahraničním investorem a Rwandskou rozvojovou radou („RDB“) nebo vládou ve vztahu k registrovanému investoru je vynaloženo úsilí k urovnání sporu jednáním o smírném urovnání sporu.

Pokud spor není urovnán jednáním, může být předložen k arbitráži v souladu s následujícími metodami, které mohou být vzájemně dohodnuty zúčastněnými stranami: · v rámci dvoustranné nebo mnohostranné dohody o ochraně investic, jejímiž stranami je vláda a země, jejichž investorem je státní příslušník nebo

- v souladu s jiným mezinárodním postupem pro řešení investičních sporů
- Spory mezi společnostmi mohou být řešeny smírnou cestou smír nebo mimosoudní smír (smír a arbitráž), buď ad hoc nebo institucionální arbitráží v Kigali. Mezinárodní rozhodčí centrum sloužící jako platforma pro rozhodčí řízení (v druhém případě)
- Rovněž je možné se odvolat na rozhodčí orgán se sídlem mimo Rwandu

Alternativně mohou být spory řešeny také prostřednictvím soudního systému (obchodní soud, obchodní vyšší soud, odvolací soud a nejvyšší soud). V případě nových obchodních kontaktů se používá neodvolatelný dokumentární akreditiv, otevřený u renomované banky. Při menších zakázkách u nových odběratelů není neobvyklý plat předem.

5.7 Víza, poplatky, specifické podmínky cestování do teritoria

Cestovní režim pro občany ČR - vízový styk pro všechny druhy pasů. Požadavek pro vstup do země pro držitele všech druhů pasů ČR - platné vstupní nebo tranzitní vízum. Žá d o s t o v í z u m m o h o u d r ž i t e l é p a s ů Č R p o d a t

1) prostřednictvím internetu z rwandského vládního portálu irembo.gov.rw/rolportal/en/web/dgie/newhome (volba "visa application"), případně https://irembo.gov.rw/user/citizen/service/dgie/request_a_visa

2) po příletu do Rwandy na letišti - viz oficiální informace rwandské vlády o vízových otázkách: <https://www.migration.gov.rw/our-services/visa/>

Případné dotazy k podávání žádosti o víza je možné adresovat e-mailem na vízové a konzulární oddělení velvyslanectví Velvyslanectví Rwandy v Berlíně: ca@rwanda-botschaft.de Správní poplatek za podání žádosti o vízum pro jeden vstup k pobytu do 30 dní činí 50,- USD, víza pro několikanásobný vstup 70,- USD, víza za účelem účasti na konferenci 30,- USD.

Vízový poplatek nikdy nesmí překročit částku 50,- USD na vízum pro jeden vstup a 70,- USD za vízum pro několikanásobný vstup. Pokud je požadován vyšší poplatek, jedná se o podvodné stránky neoprávněně nabízející vyřízení rwandských online víz. Rwandský imigrační úřad si na zpracování elektronického víza vyhrazuje lhůtu 7 dní. Pro podání žádosti je třeba mít k dispozici cestovní pas, jehož platnost musí být aspoň o 6 měsíců delší než doba plánovaného pobytu ve Rwandě. V pasu je třeba mít aspoň jednu prázdnou stránku pro vstupní razítka. Všeobecně se doporučuje získat před cestou do Rwandy online vízum.

Doporučujeme ověřit si před cestou aktuální podmínky vstupu do země na rwandském velvyslanectví v Berlíně. Kontakt: Embassy of the Republic of Rwanda Jägerstrasse 67-69, 10117 Berlin, Germany Tel.: 0049 30 2091 6590 E-mail: info@rwanda-botschaft.de web: www.rwanda-botschaft.de S ohledem na časté dotazy veřejnosti zdůrazňujeme, že Velvyslanectví ČR v Nairobi se nijak neúčastní řízení k vydání rwandských víz. Případné dotazy doporučujeme adresovat rwandskému velvyslanectví v Berlíně. Při vstupu do země není třeba prokazovat zajištění finančních prostředků pro pobyt.

5.8 Zaměstnávání občanů z ČR

Jakýkoli podnik investující ve Rwandě alespoň 250 000 USD má automaticky právo jmenovat tři cizince do vedení společnosti.

Osoby žijící v zahraničí mohou ve Rwandě pracovat, pokud mají pracovní povolení vydané generálním ředitelstvím pro přistěhovalectví a emigraci. Pracovní povolení se obvykle uděluje schváleným zahraničním podnikům působit ve Rwandě, pokud jde o klíčové osoby firmy. Nicméně jakékoli podnik může přijmout jakoukoliv kategorii zahraničních kvalifikovaných pracovních sil, pokud Rwandané nejsou k dispozici. Podnik bude muset prokázat, že provedl test trhu práce a nedokázal získat na lokálním trhu kandidáty, kteří splňují nutné požadavky.

Cizinec, který má pracovní smlouvu na dobu delší než 90 dnů musí požádat o pracovní povolení do 15 pracovních dnů ode dne vstup do Rwandy.. Zahraničnímu zaměstnanci může být také povoleno měnit zaměstnavatele a obnovit své pracovní povolení písemnou informací zaslané generálnímu ředitelství pro Přistěhovalectví a emigrace. Pokud jde o pracovní předpisy ve Rwandě, zaměstnancem může být přidělen (secondment) do Rwandy zahraniční zaměstnanec, protože to pro takového zaměstnance není zákonný požadavek být zaměstnán místním subjektem ve Rwandě při poskytování služeb ve Rwandě.

Ve Rwandě však musí být s takovým zaměstnancem uzavřena pracovní smlouva, která se řídí rwandskými zákony. Zaměstnání místním subjektem je možné na základě pracovního povolení nebo povolení Q1. Jsou povoleny smlouvy na dobu určitou s uvedením pevného období zaměstnání, na jehož konci je smluvní vztah automaticky ukončen. Odměna za práci musí být vyplacena v místní měně.

Cizinci pracující ve Rwandě by si měli před příjezdem do Rwandy zakoupit mezinárodní zdravotní pojištění. Dále se důrazně doporučuje, aby cizinci měli takové pojištění, které pokryje náklady na nouzovou evakuaci a přepravu v případě, že dojde k vážnému zranění.

5.9 Veletrhy a akce

Veletrhy a konference jsou příležitostí jak se seznámit s partnery a potkat se s konkurencí.

Největší KONFERENCE se konají v novém Kigali Conference Centru - <http://www.kcc.rw> VELETRHY se konají v Kigali Conference and Exhibition Village (KCEV) <https://rcb.rw/Kigali-Convention-and-Exhibition-Village.html>

Kalendář akcí je možné nalézt <https://rcb.rw/-2023-Events-.html> (případně upravit rok konání v linku)

6 Kontakty

Podkapitoly:

[6.1 Kontakty na zastupitelské úřady ČR v teritoriu](#)

[6.2 Praktická telefonní čísla \(záchranka, policie, požárníci, infolinky, apod.\)](#)

[6.3 Důležité internetové odkazy a kontakty](#)

6.1 Kontakty na zastupitelské úřady ČR v teritoriu

Honorární konzulát České republiky / Honorary Consulate of the Czech Republic KN 33 Street, Building No. 13, Kiyovu P.O. Box 1856 Kigali Republic of Rwanda Telefon +250 788 302 727, +250 788 309 040 E-mail: kigali@honorary.mzv.cz, jeanmalic@yahoo.fr Vedoucí úřadu: Jean Malic KALIMA, honorární konzul

Působnost úřadu: celé území Rwandské republiky

Časový posun: 0 hod v době letního času, +1 hod v době zimního času

Provozní hodiny úřadu: pondělí až pátek 10.00 - 16:00 (kromě státních svátků ČR a Rwandy)

Nouzová telefonní linka Velvyslanectví ČR v Nairobi (telefonní číslo +254 726 489 626) funguje pouze mimo pracovní dobu velvyslanectví a je určena výhradně občanům ČR v nouzi či ohrožení života či zdraví.

Ideální spojení z mezinárodního letiště v Kigali na honorární konzulát je vozem taxislužby. Z bezpečnostních důvodů doporučujeme sjednat jízdu u přepážky autorizované taxislužby přímo v budově letiště (případně službou Uber) a v žádném případě nevyužívat služeb řidičů čekajících před letištní budovou. Veřejnou dopravu zásadně nedoporučujeme z bezpečnostních i hygienických důvodů. Cestovní čas z letiště dosahuje dle hustoty provozu 30 minut až 1 hodina. Vzdálenost mezi mezinárodním letištem a honorárním konzulátem je 12 km. Honorární konzulát leží v centru Kigali.

6.2 Praktická telefonní čísla (záchranka, policie, požárníci, infolinky, apod.)

1. Policie (Rwanda National Police Service)

Telefonní čísla pro veřejnost – pomoc v nouzi policie: 112 dopravní nehody: 113 dopravní policie: 118 nehody na jezerech a vodních tocích: 110 nouzové situace s účastí dětí (child help-line): 116

Oblastní policejní ředitelství: Kigali: +250 (0) 78 8311128 Gicumbi (Byumba) Brigade: +250 (0) 78 831 1144 Rusizi (Cyangugu) Brigade: +250 (0) 78 831 1136 Nyamagabe (Gikongoro) Brigade: +250 (0) 78 831 1131 Rubavu (Gisenyi) Brigade: +250 (0) 78 831 1149 Muhanga (Gitarama) Brigade: +250 (0) 78 831 1129 Huye (Butare) Brigade: +250 (0) 78 831 1127 Ngoma (Kibungo) Brigade: +250 (0) 78 831 1158 MVK Brigade: +250 (0) 78 831 1125 Musanze (Ruhengeri) Brigade: +250 (0) 78 831 1146 Kigali Brigade: +250 (0) 78 831 1128 Remera Brigade: +250 (0) 78 831 1121 Gikondo Brigade: +250 (0) 78 831 1140 Muhima Brigade +250 (0) 78 831 1122 Nyamirambo Brigade: +250 (0) 78 831 1123 Kicukiro Brigade: +250 (0) 78 831 1117

2. Hasiči (Fire Department) Nepřetržitou hasičskou službu zajišťuje Rwanda National Police, hlavní pohotovostní číslo: 112

Další pohotovostní čísla: +250 (0) 78 831 1120

3. Zdravotnická záchranná služba a lékařská pohotovost (Ambulance / Emergency Medical Services) Ambulance: 112

Samu Ambulance Services: 912 Kigali – nemocnice s nepřetržitou pohotovostní službou King Faisal Hospital tel: +250 (0) 252 588888, +250 (0) 252582421, +250 (0) 252585397, +250 (0) 252582469

6.3 Důležité internetové odkazy a kontakty

Portál vlády Rwandské republiky - web: <https://www.gov.rw/>

přehled institucí výkonné, zákonodárné a soudní moci web: <https://www.gov.rw/overview> stránky úřadu vlády s přehledným seznamem všech ministerstev web: <https://www.gov.rw/government/institutions/ministries>

Úřad předsedy vlády - Office of the Prime Minister web: <https://primature.gov.rw/> E-mail: info@primature.gov.rw V

láda Rwandské republiky má 19 ministerstev

1. Minister in The Office of The President web: <https://www.paulkagame.com/> web: <https://www.gov.rw/president> E-mail: info@gov.rw Twitter: @PaulKagame 2. Ministry of Education web: www.mineduc.gov.rw E-mail: info@mineduc.gov.rw Twitter: @Rwanda_Edu 3. Ministry of Environment web: www.environment.gov.rw E-mail: info@environment.gov.rw 4. Ministry in Charge of Emergency Management web: www.minema.gov.rw E-mail: info@midmar.gov.rw 5. Ministry of Finance and Economic Planning web: www.minecofin.gov.rw E-mail: info@minecofin.gov.rw 6. Ministry of Foreign Affairs and International Cooperation web: www.minaffet.gov.rw E-mail: info@minaffet.gov.rw 7. Ministry of Gender and Family Promotion web: www.migeprof.gov.rw E-mail: info@migeprof.gov.rw 8. Ministry of Health web: www.moh.gov.rw E-mail: info@moh.gov.rw 9. Ministry of ICT and Innovation web: www.minict.gov.rw E-mail: info@minict.gov.rw 10. Ministry of Infrastructure web: www.mininfra.gov.rw E-mail: info@mininfra.gov.rw 11. Ministry of Justice web: www.minijust.gov.rw E-mail: info@minijust.gov.rw 12. Ministry of Local Government web: www.minaloc.gov.rw E-mail: info@minaloc.gov.rw 13. Ministry of Public Service and Labour web: www.mifotra.gov.rw E-mail: info@mifotra.gov.rw 14. Ministry of Sports web: www.minisports.gov.rw E-mail: info@minisports.gov.rw 15. Ministry of Trade and Industry web: www.minicom.gov.rw E-mail: info@minicom.gov.rw 16. Ministry of Youth and Culture web: www.myculture.gov.rw E-mail: info@myculture.gov.rw 17. Ministry of Agriculture and Animal Resources web: www.minagri.gov.rw E-mail: info@minagri.gov.rw 18. Ministry of Defence web: www.mod.gov.rw E-mail: info@mod.gov.rw 19. Minister in Charge of Cabinet Affairs web: www.primature.gov.rw E-mail: info@primature.gov.rw